

LINGVOPRAGMATIK KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISHDA SUN’IY INTELLEKT VA RAQAMLI PLATFORMALARNING O’RNI (SIMPATIYA VA EMPATIYAGA OID BIRLIKLAR MISOLIDA)

Mavlanova Oybachin Sheraliyevna

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universiteti izlanuvchisi
+998935266688 barchin95.komilova@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada lingvopragmatik kompetensiyani shakllantirishda sun’iy intellekt va raqamli platformalarning lingvodidaktik salohiyati tahlil qilinadi. Xususan, ingliz va o‘zbek tillarida empatiya va simpatiya kategoriyalarining ifodalanishi misolida talabalarning kommunikativ va pragmatik ko‘nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli vositalar orqali emotsional-kommunikativ birliklarni o‘rgatish samaradorligi sezilarli darajada oshadi.

Kalit so‘zlar: lingvopragmatika, empatiya, simpatiya, sun’iy intellekt, raqamli platformalar, lingvodidaktika, kommunikativ kompetensiya

Аннотация. В данной статье рассматривается лингводидактический потенциал искусственного интеллекта и цифровых платформ в формировании лингвопрагматической компетенции. В частности, анализируются возможности развития коммуникативных и прагматических навыков студентов на примере изучения категорий эмпатии и симпатии в английском и узбекском языках. Результаты исследования показывают, что использование цифровых технологий значительно повышает эффективность обучения эмоционально-коммуникативным языковым единицам. Применение инструментов на основе искусственного интеллекта способствует созданию интерактивной, персонализированной и контекстно-ориентированной образовательной среды.

Ключевые слова: лингвопрагматическая компетенция, эмпатия, симпатия, искусственный интеллект, цифровые платформы, лингводидактика, коммуникативная компетенция

Abstract. This article examines the linguodidactic potential of artificial intelligence and digital platforms in developing linguopragmatic competence. In particular, it explores the possibilities of enhancing students’ communicative and pragmatic skills through the teaching of empathy and sympathy expressions in English and Uzbek. The study demonstrates that the use of digital tools significantly increases the effectiveness of teaching emotional and communicative

language units. Artificial intelligence-based applications provide interactive, personalized, and context-oriented learning environments that contribute to the development of learners' pragmalinguistic abilities.

Keywords: linguopragmatic competence, empathy, sympathy, artificial intelligence, digital platforms, linguodidactics, communicative competence

Kirish. Zamonaviy filologik ta'lim tizimida lingvopragmatik kompetensiyani shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Til o'rganish jarayoni nafaqat grammatik va leksik bilimlarni egallashni, balki nutqning kontekstual va emotsional jihatlarini ham to'g'ri qo'llashni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, empatiya va simpatiya kabi emotsional kategoriyalarni o'rgatish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda sun'iy intellekt va raqamli platformalar til o'qitish jarayoniga keng joriy etilmoqda. Ushbu texnologiyalar til o'rganishda individual yondashuvni ta'minlab, talabalarning pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism. Lingvopragmatik kompetensiya – bu til birliklarini muayyan kommunikativ vaziyatda maqsadga muvofiq qo'llay olish qobiliyatidir. U quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi:

kontekstual moslik

nutqiy strategiyalar

emotsional-ekspressiv vositalar

madaniy moslashuv

Empatiya va simpatiya ushbu kompetensiyaning muhim tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, ular nutq jarayonida suhbatdosh bilan emotsional aloqani ta'minlaydi.

Empatiya va simpatiya: lingvopragmatik xususiyatlar. Empatiya – bu boshqaning hissiy holatini tushunish va his qilish qobiliyati bo'lsa, simpatiya – bu unga nisbatan ijobiy munosabat bildirishdir. Ingliz va o'zbek tillarida ushbu kategoriyalar turli lingvistik vositalar orqali ifodalanadi:

Ingliz tilida: *I understand how you feel, That must be hard.*

O'zbek tilida: *Sizni tushunaman, Bu juda qiyin holat ekan.*

Bu birliklarni o'rgatishda nafaqat tarjima, balki ularning pragmatik kontekstdagi qo'llanishi muhimdir.

Sun'iy intellekt va raqamli platformalarning roli. Sun'iy intellekt asosidagi vositalar (masalan, chatbotlar, interaktiv ilovalar) til o'rganishda quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

real kommunikativ vaziyatlarni simulyatsiya qilish

individual o'quv trayektoriyasini shakllantirish

tezkor fikr-mulohaza (feedback) berish

emotsional nutq birliklarini mashq qilish

Masalan, talabalar chatbotlar bilan muloqot qilish orqali empatik javoblar berishni o‘rganadilar. Bu esa ularning lingvopragmatik kompetensiyasini rivojlantiradi.

Lingvodidaktik salohiyat. Raqamli platformalar quyidagi didaktik afzalliklarga ega:

interaktivlik va motivatsiya oshishi
autentik materiallardan foydalanish
multimodal o‘qitish (audio, video, matn)
mustaqil o‘rganish imkoniyati

Natijada, empatiya va simpatiya kabi murakkab pragmatik kategoriyalarni o‘zlashtirish jarayoni samaraliroq bo‘ladi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, sun‘iy intellekt va raqamli platformalar lingvopragmatik kompetensiyani shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Xususan, empatiya va simpatiya kategoriyalarini o‘qitishda ushbu texnologiyalar talabalarning emotsional-kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Kelgusida ushbu yo‘nalishda maxsus raqamli dasturlar ishlab chiqish va ularni ta‘lim jarayoniga keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati

1. Леонтьев А. А. Психология общения. — М.: Смысл, 1999. — 365 с.
2. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. — Волгоград: Перемена, 2002. — 477 с.
3. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. — М.: ЛКИ, 2008. — 288 с.
4. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. — М.: Наука, 1981. — 139 с.
5. Brown P., Levinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. — Cambridge: Cambridge University Press, 1987. — 345 p.

XORIJIY TILLARNI O‘QITISHDA INNOVATSIYON METODLAR VA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR SAMARADORLIGI

Jononova Shahzoda Elmurod qizi
Qashqadaryo viloyati Kasbi tumani
Shahrisabz davlat pedagogika institute
Xorijiy til yo‘nalishi 6-22-guruh talabasi
+998886500104: @gmail: shahzodajononova3gail.com